

Bir va ikki urug'pallali o'simliklar urug'larining tuzilishi

Numanova Zaynabxon Farhodjon qizi Andijon davlat Pedagogika instituti Tabiiy fanlar fakulteti Biologiya yo'nalishi 1-bosqich 103-guruh talabasi.

Аннотация: В этой статье представлены данные по изучению семенного строения односемянных и двудольных растений. Также изучение этого помогает понять, что это одна из основных задач растениеводства.

Ключевые слова: односемянные растения, двусемянные растения, семенная структура, семенная оболочка, семенная оболочка, зародыш, эндосперм.

Annotation: this article provides information on the study of the structure of seeds of plants with one and two seeds. Also, studying it helps to understand it as one of the main tasks of Plant Science.

Keywords: one seedpallate plants, two seedpallate plants, seed structure, seed shell, seedpallate, embryo, endosperm.

O'simliklar urug'ining tuzilishiga qarab, ular bir urug'pallali (monokot) va ikki urug'pallali (dikot) o'simliklarga bo'linadi. Ushbu ikki guruh angiospermlar (gulli o'simliklar) oilasiga kiradi va ularning asosiy farqlari urug', barg, ildiz, poya va gullar tuzilishida namoyon bo'ladi. Bir va ikki urug'pallali o'simliklar o'zlarining morfologik va anatomik xususiyatlari bilan bir-biridan farqlanadi. Ushbu guruhlar o'simlik dunyosining xilma-xilligini aks ettiradi va ularning tabiiy ekotizimlarda, qishloq xo'jaligida va inson hayotida muhim o'rni bor.

Bir va ikki urug'pallali o'simliklarning urug' tuzilishi o'simliklarning rivojlanishidagi muhim biologik farqlarni aks ettiradi. Bir va ikki urug'pallali o'simliklarning urug' tuzilishida sezilarli farqlar mavjud. Quyida ularning asosiy tuzilishi va xususiyatlari haqida ma'lumot keltiriladi:

Bir urug'pallali o'simliklarga bug'doy, makkajo'xori, guruch kabi o'simliklar kiradi. Ularning urug'i quyidagicha tuzilgan:

Urug' qobig'i: Urug'ni tashqi shikastlanish va qurishdan himoya qiladi.

Endosperm: Urug' ichidagi oziq moddalarning asosiy qismi bo'lib, kraxmal, oqsil va yog'lardan iborat. Urug' o'sganda oziqa manbai bo'ladi.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 12. December 2024

Urug‘palla (kotiledon): Faqat bitta urug‘pallasi bo‘ladi. Bu urug‘ ozuqani endospermdan embrionga yetkazib berishda ishtirok etadi.

Ikki urug‘pallali o‘simliklarga loviya, no‘xat, kungaboqar kabi o‘simliklar kiradi. Ularning urug‘ tuzilishi:

Urug‘ qobig‘i: Tashqi himoya qatlami.

Urug‘pallalar (kotiledonlar): Ikkita bo‘ladi. Urug‘ ichidagi oziqa moddalar (kraxmal va yog‘lar) asosan urug‘pallalarda saqlanadi.

Endosperm: Ba‘zi ikki urug‘pallali urug‘larda endosperm yo‘q (masalan, loviya), oziqa moddalar to‘g‘ridan-to‘g‘ri urug‘pallalarda saqlanadi.

Xususiyati	Bir urug'pallali	Ikki urug'pallali
Urug'pallalar farqi	1	2
Endosperm	Asosan rivojlangan	Ba'zilarida yoq yoki kam
Ildiz va novda tuziliashi	Himoya qavatlar (kalleoptile va kolleoriza) mavjud	Himoya qavatlar yo'q
Misol	Bug'doy, makkajo'xori.	No'xat, loviya

Bu tuzilishlar urug‘ning o‘shish jarayonida ozuqa manbasini ta‘minlash va embrionning rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi.

Xulosa: Har ikkala turdagi urug‘larda urug‘ qobig‘i embrionni himoya qiladi, plumula va radikula esa kelajakdagi novda va ildizning shakllanishida ishtirok etadi. Ushbu tuzilishlar urug‘larning o‘shishi va moslashuvchanligini ta‘minlab, har xil ekologik sharoitlarga moslashishga yordam beradi. Bir va ikki urug‘pallalilar o‘rtasidagi farqlar o‘simliklarning evolyutsion va funksional xilma-xilligini aks ettiradi.

Foydalanilgan asabiyotlar:

1. Karimov N.K., Abdullayev M.A. "O‘simliklar anatomiyasi va morfologiyasi", Toshkent: O‘zMU nashriyoti, 2015.
2. Gulomov U.G. "Botanika: O‘simliklar hayoti", Toshkent: Fan, 2008.
3. Smith, A., Lee, B. Cell Structure and Function. Academic Press, 2021.
4. Raven, P. H., Johnson, G. B. Biology of Plants. W.H. Freeman, 2018.
5. Tanford, C., Reynolds, J. Nature's Robots: A History of Proteins. Oxford University Press, 2017.